

N:o 160.

Af Herr **G. Silfverstolpe**: *Angående skärpta ansvarsbestämmelser
mct olaga vattenuppdämning.*

Ett förhållande, som mångenstädes i ej ringa mån motverkar jordbrukets utveckling, är qvarnarnes vidsträckta dämmningsrätt och de författningar, som dermed stå i sammanhang. Såsom känt är, ålägges qvarnegare genom stadgandet i Byggnings-balken kap. 20 § 6, jemfördt med Kongl. Förordningen den 3 September 1755 och Kongl. Kungörelsen den 6 Augusti 1815, att den 11 Maj öppna damlucka och hålla den öppen till den 1 November, "der vatten *kan* åker och äng skada" vid vite af böter, första gången 20 daler och sedan hvarje gång dubbelt. Derjemte innehåller 1852 års Fiskeristadga i § 11, att en tredjedel af vattnet i elf, sröm eller å, der kungsådra af ålder varit, och, der ingen ådra af ålder varit, en sjettedel af vattnet skall hållas öppet, "der vattendämning, i brist af sådan öppning, *kunde* skada annans ofvanför belägna egor".

Detta är nu det skydd lag och författningar medgifva för de vidsträckta odlingsmarker i vårt på vattendrag och vattenverk så rika land, hvilkas odling är beroende af de sistnämndas dämmningsrätt och det sätt, hvarpå den utöfvas; der nemligen markerna ej äro så stora, att vattenverks utrifning kan ifrågasättas. Att detta skydd ej är tillfyllestgörande, torde böra medgifvas af en hvar, som närmare känner förhållandet.

Då, enligt nuvarande författningar, damlucka ej behöfver öppnas förrän den 11 Maj, så inträffar ofta, att vårsåden å marker, som äro af dämning beroende, till följd af alltför sen sådd ej hinner mogna, hvarigenom stora förluster för jordbrukaren uppstå. För att sådana marker skulle kunna i rättan tid besås, skulle fordras, att damlucka öppnades åtminstone ett par veckor tidigare än nu stadgadt är. Det tyckes ej hafva varit obilligt, om vattenverken med en sådan inskränkning i deras dämmningsrätt till jordbrukets fördel fått

köpa de ganska betydliga förmåner dem tilldelades, då, genom särskilda Kongl. Kungörelser den 30 December 1863, qvarnar och sågar erhöles såväl befrielse från kronoräntor, rusttjenstmarker och rusttjenstafgifter, der dessa tillförene utgått, som ock rättighet att, utan band såsom förut af någon genom offentlig myndighet gjord bestämmelse om viss qvarntull för spanmålsförmalning samt viss sågarlön för virkes försågning, sätta dessa afgifter huru högt de behaga. Då likväl ett yrkande på damluckas tidigare öppnande måhända numera ej utan skäl skulle kunna anses såsom ett försök till ingrepp i qvarnarnes eganderätt, så anser jag mig ej böra framställa detsamma.

Med desto större skäl deremot tror jag mig kunna yrka sådana bestämmelser, hvarigenom det inskränkta skydd, lag och författningar nu åsyfta att bereda jordbrukaren mot skada å åker och äng genom oloflig dämning, måtte kunna blifva en verklighet, ty under nuvarande förhållanden har jordbrukaren så stora svårigheter att kämpa med, vid fråga om att tillgodogöra sig detta skydd, att han i de flesta fall går miste derom.

Oaktadt uttrycken *kan* och *kunde* i ofvan anförda stadganden synas egnade att underlätta möjligheten att få dessa lagbud tillämpade, har likväl visat sig, att bevisningen dervid möter så betydliga svårigheter, att lagbrytaren vanligen går fri eller i värsta fall undslipper med böter, första gången 20 daler och sedan hvarje gång dubbelt, hvilka böter, vid penningens nuvarande ringa värde, för honom är en obetydlighet och ej står i något rimligt förhållande till de stora förluster ofvanför liggande jordbrukare kunna genom dämningen få vidkännas.

Olaglig dämning underlättas ock mycket deraf, att luckorna, under den tid de skola hållas öppna, få qvarsitta i sina ramor och således lätteligen kunna, synnerligen då damfästet är aflägsse beläget ifrån de jordbrukare, hvilkas marker genom dämningen kunna taga skada, vid lämpliga tillfällen, särdeles nattetid, i smyg nedslås. Till försvårande af olaga dämning borde därför qvarnegare förbjudas att, under den tid, då luckorna böra hållas öppna, låta desamma qvarsitta i ramen, samt öfverträdelse af sådant förbud med böter beläggas.

En lämplig och på samma gång rättvis lättnad i jordbrukarens bevisningsskyldighet vid olaga dämning har jag trott mig finna uti det i punkten c) här nedan föreslagna stadgande.

På grund af hvad här ofvan blifvit anfördt, får jag föreslå,
att Riksdagen för sin del ville besluta sådana förändringar
i denna lagstiftning:

a) att damluckas bibehållande i ramen under för dämning olaglig tid förbjudes, och att öfverträdelse af detta förbud med böter beläggas;

b) att böter för olaglig dämning i högst betydlig mån höjas; och

c) att, vid tillämpning af här ofvan anförda stadganden ur såväl Byggnings-balken som Fiskeristadgan, landbruksingenjör, på grund af verkställd afvägning och med 2:ne gode män förrättad syn å marken, afgifna utlåtande, må, i fråga om huruvida vattendämning *kan* eller *kunde* ofvanliggande åker eller äng skada, ega laga vitsord.

Om remiss af denna motion till Lag-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 27 Januari 1874.

Gust. Silfverstolpe.

N:o 161.

Af Herr **J. Rutberg**: *Om förbud mot skogsafverkning å vissa ått Gellivara-verkens egare upplåtna hemman och nybyggen.*

Sedan Riksdagen uti underdånig skrifvelse den 23 sistlidne Maj, N:o 85, i underdånighet anhållit "att Kongl. Maj:t täcktes, på sätt och i den omfattning som Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt, inhemta upplysningar rörande Gellivara-verkens nuvarande tillstånd och förvaltning och derefter taga i nådigt öfvervägande huruvida dessa upplysningar må anses, utöfver hvad Kongl. Maj:t härutinnan redan förordnat, påkalla ytterligare åtgärder i sådant syfte, som,